

2 Korid

Pol köp hain u Korid n̄bi b̄i kal̄p kal̄i kl̄iñ r̄ika

¹ Yad Pol. God ȳp hag lö, Krai Jisas manö ud arep b̄i ap m̄dem, mam hon Dimodi aip aui m̄dul, kalöp God n̄bi b̄i n̄pe daun kub Korid m̄dpim gau abe, Akaia Propins aṅ aṅ gau gau magöṅhalö m̄dpim gau abe, köp an̄bi kal̄i kl̄iñ r̄ikabin. ² Kalöp hagabin, ȳp aij göp u, Bapi God abe B̄i Kub Jisas Krai abe kalöp mög n̄ṅmil ud aij ḡlö, agam̄j m̄d aij ḡmim.

Pol God n̄p aij a ga

³ B̄i Kub hon Jisas Krai Nap n̄pe God n̄p aij a gun. Bapi God ñ̄i pai n̄pe mög mög n̄ṅöm, ud aij göm, pör pör abad m̄d aij yab̄i göp. * ⁴ Marö r̄imnap han̄p auaj̄p, n̄pe han̄p abad m̄d aij göp u me, hon pen ado gun, n̄bi b̄i r̄imnap marö auaj̄p, kal̄p u rö nöp ud aij gun abad m̄d aij ḡnabun. ⁵ Krai p̄g m̄dpun u me, n̄pe ilön uda rö hon u rö nöp ilön r̄imnap udpun. Pen Krai p̄g m̄dpun u me, n̄pe han̄p pör pör abad m̄d aij göp n̄ṅöm hon gas̄i halö m̄dpun. * ⁶ Kale m̄d aij ḡmim gas̄i halö m̄dmim, am n̄pe aip pör pör m̄deinabim a göm, Krai Jisas n̄pe marö r̄imnap han̄p ñ̄im̄döp. Pen Krai n̄pe han̄p abad m̄d aij göp rö, hon gas̄i halö m̄dpun u n̄ṅnabim u me, marö r̄imnap kalöp aueinab u, Krai han̄p u

* **1:3:** Ro 15:5 * **1:5:** Sam 34:19

rö nöp abad mîd aij gî nab nîjöm mîd aij gun a gî mim, gasî halö mîdeinabim. ⁷ Gasî hon nîjbun u, kale Krais nîp arö gagnabim. Hol bî mîhau ilön udpul rö, kale u rö nöp ilön udnabim; pen God halîp mîhönj ud aij göp rö, kalöp u rö nöp ud aij göm abad mîd aij gö, gasî halö mîdeinabim.

⁸ Pen añ mam bî nîjmim. Hol bî mîhau Esia Propins mîdul, marö kub udul uþham yabîþ mîdailo. Kamîj mîdaiul rö lagöp, hadö umnabul a gîlo. * ⁹ Hadö umnîg gabul a gîlo. Pen ga adö anîbu, hol gasî kub yabîþ nîjmîdul u me, hol ke klö mîdpul a gul hagagpul; God nîbi bî umbal gau gö urakpal u nöp halîp abad mîdö nîjöl gî mîdpul, a gîpul. ¹⁰⁻¹¹ Halîp böj nöp al pak löl rö la u pen nîpe halîp ud kamîj yua u me, uri nîpe halîp kauyañ ud kamîj yunîg gab. Kale God nîp sabe göl gî mîdpe, hainö gau abe nîpe u rö nöp halîp ud kamîj yunab a gul gasî halö mîdpul. Anîb u, nîbi bî iru nöp God nîp sabe göl gî mîdlö, God nîpe nîjöm halîp bî mîhau ud kamîj yuö me, nîbi bî iru nöp halîp gî nab u nîjöm hib nîpe haglö adö arnab. *

Pol kalîp am nîjaga, manö u haga

¹² Mîdmagö hol añ danj nîjbul, nîbi bî gau aip mîdul nan nîhön nîhön gîpul gau, God halîp aip mîdö nîjöl gî, nîp gasî nîjöl gî gîpul. Hol manö nîjö nöp hagul gî aij nöp gîpul. Yad waiö hagabin, kalöp pör pör anîb unbö rö nöp gîpul. Pen nîbi bî gau gasî nîjbal rö gasî nîjul anîg gagul. God halîp mög nîjöm ud aij göm gasî

* **1:8:** Ap 19:23; 1Ko 15:32 * **1:10-11:** 2Di 4:18

ñö anig gipul. ¹³⁻¹⁴ Köp kalöp kali kliš rıkmıdın gau, manö ba gau rö hagem rıkagmıdın; amgö lı nıñmim, ıf u yıñıd nıñmim a gem, waiö nöp rıkpın. Mıñi ke ke rö mıdpun u me, kale yıp nıñbim pen yıp nıñ aij gagpim; pen yıp aij göp u, yıp nıñ aij gıpe me, hainö Bı Kub hon Jisas ado gı aunab ñın u, ap magum gun, yad kalöp nıñem mıñ mıñ gınabin; kale pen u rö nöp yıp nıñmim mıñ mıñ gınabim. * ¹⁵⁻¹⁶ Adö anıbu nöp me, nöd Masedonia Propins aragnö ñın u, yad gası ap nıñem köl am nıñnıg nınabin a gınö. Yad Masedonia nıbi bı kalıp nıñnıg arnabin, pen nöd am kalöp nıñem arnam, a gınö. Pen ado gı apem, Judia arnıg, adan mılö añı anıbu nöp apem, kalöp kauyan nıñöl gı ap padınam, a gınö. Anıg gınö me, kale mıñ mıñ gımim yıp pen gı ñımim nan magö rımnıp ñıbe nıñöl gı, Judia arnam, a gınö. * ¹⁷ Gası anıbu rö nıñem me, kalöp nöd manö bıg yunö u pen hainö nagnö. Anıg gınö u, yıp pen hagnabım, “Bı mılö u nıp ke aij göp adö u hain göm, ‘Gınabin gınabin,’ a göm, manö nöp hagöm, hainö gagöp. Nıpe yıharıñ bı manö ñıg pak ajöp mılö u,” a gınabım rö löp u pen, ¹⁸ God bı nıñö yabıl nöp hagöp u pıg mıdpın rö u, yad gası mıñöp nıñem kalöp hagapın. ¹⁹ Yad, Sailas, Dimodi, hon kalöp God Ñı nıpe Jisas Kraıs manö hag ñıno. Jisas Kraıs gası mıñöp mıdagöp. Nıpe yau a göm, hainö wasö gagnab. Manö nıñön nıñön hagöp u, hagöp rö nöp gınab. * ²⁰ God manö adö nıñön nıñön haga u, Jisas Kraıs apöm,

* **1:13-14:** 2Ko 5:12; Plp 2:16 * **1:15-16:** 1Ko 16:5-6 * **1:19:** Ap 18:5

anib unbö rö nöp magöŋhalö göp. Hon nipe anig göp anibu niŋbun u me, God nip sabe gun u, Jisas Krai hib nipe hagin, “Niŋö” a gipun. Anig gipun u, God hib nipe u adö lan arañ a gun anig gipun. *

²¹ God nipe nöp gö me, hon abe, kale abe Krai nip cig aij gun midpun. Nipe nöp me hanip “Niŋi bi yad ke,” a göm, hag löm, ²² Ana nipe u hanip ñö, apöm midmagö añ hon dan goŋ li midöp. Anib u hon niŋbun, hon God niŋi bi nipe ke midpun niŋöm nipe haga haga rö nöp magöŋhalö hanip ñinab. *

²³ Pen yad kale Korid kai midpim gau niŋnig gainö u pen amem manö kub hagnö, kale ilön udmim rö löp niŋem me, kalöp mög niŋem me nagnö. God nipe midmagö yad añ dan niŋöb yad piral hagagabin. ²⁴ Pen manö yad u nöp hain göl a gem gasi u niŋagpin. Kale ke Krai nip gasi niŋbim u me, yad am kalöp hagnö, kale klö gimim Krai nip niŋ aij gimim cig pidöŋ gimim miñ miñ göl gi mideinabim, a gem hagabin. *

2

¹ Pen yad gasi ap niŋem hagnö, “Kalip kauyaŋ am niŋem manö klö hagnö, kalip kauyaŋ ilön udöl rö löp u, am niŋagnam,” a ginö. * ² Pen yad ginö kale ilön udeinabim u, an pen midöm yip geinab miñ miñ ginabin? Niŋi bi anibu rö riŋnap midageinaböl. ³ Anibu niŋem me, kalöp köp kali kliñ riŋknö. Yad gasi niŋnö, “Amjakem niŋi bi gau niŋem miñ miñ yabıl giŋnep pen

* **1:20:** Rep 3:14 * **1:22:** Ep 1:13-14; 2Ko 5:5 * **1:24:** 1Pi

5:3 * **2:1:** 1Ko 4:21

wasö, amjakem kalıp niḡnö, yıp miḡör yabiḡ giniḡm rö löp u me, yad aragnabin,” a giniḡ. Yad gasi niḡnö, “Yad ke miḡ miḡ giniḡabin u, kale abe miḡ miḡ giniḡabim,” a giniḡ. ⁴ Köp kalı kliḡ riḡknö aniḡbu, miḡmagö yad u ilön gö, gasi milö löl gi, amgö ḡḡg ud gi dö gi yuöl gi kalı kliḡ riḡknö. Kalöp marö kub giniḡm a gem riḡkagnö; kalöp miḡmagö yabiḡ liḡbin rö niḡmim, a gem riḡknö. *

Bı nan naij ga u, uri nan naij ga aniḡbu arö giḡmim niḡp miḡmagö liḡmim udmim

⁵ Pen yad gasi niḡbin bı ap gö marö ga u, yıp gaga, kalöp niḡbi bı gau miḡpim kalöp magöḡhalö ga. ⁶ Pen kale magöḡhalö rö niḡp arö giḡpe u, niḡpe ilön udöm, gi naij ga u hadö niḡöb. Aniḡb u, miḡḡni aniḡg gagmim; arö giḡmim. ⁷ Miḡḡni gi naij ga aniḡbu arö giḡmim, niḡp manö hain hain hagmim. Niḡhön giḡniḡ: niḡp aniḡg gagpe, mög kub yabiḡ gö, böḡ nöp ap lug pakniḡm rö löp. ⁸ Aniḡb u, yad kalöp hagabin, niḡp mam hon a giḡmim miḡmagö liḡbim u, niḡp hagpe niḡ aiḡ giḡniḡm. ⁹ Yad kalöp köp kalı kliḡ riḡknö u, manö yad u udmim, manö niḡhön niḡhön hagnabin magöḡhalö hain giḡmim giniḡabim aka gem köp kalı kliḡ riḡknö. ¹⁰ Pen niḡbi bı kale gau riḡmnap gi naij giniḡaböl kale arö giniḡabim u, yad u rö nöp gi naij giniḡaböl aniḡbu arö giniḡabin. Pen yad gi naij giniḡaböl arö giniḡabin u, Kraiḡ yıp niḡḡ miḡdöp, a gem, kalöp nan a gem arö giniḡabin. ¹¹ Pen wasö u, Seden hanıḡp Kraiḡ niḡbi bı niḡpe riḡmnap gö, ap lug pakun rö löp. Seden pör, giniḡnö ap lug paköl a göm niḡöb u, niḡḡbun. *

* **2:4:** Ap 20:31 * **2:11:** Luk 22:31

12 Pen Krajs manö aij u Droas nibi bi kalip hag ñinam a gem, Droas arainö, Bi Kub yip adan hiikö, wög nipe u ram minöñ anibu ginam rö la u pen, * 13 mam yad Daidas Droas au ulhai ninagnö u me, yad gasi kub ninem, Droas nibi bi kalip, “Aui midaiim” a gem, Daidas nip nininig Masedonia Propins aui aunö. *

14 Anib u, God göp rö ninem, nip aij yabit a gipin. Ñi nipe Krajs nip yuö, apöm Seden nip ud rata migan nipe gau löm, hanip uda. Nipe hanip udöm, ami bi kub rö hanip ut gi arö ninöl gi, nibi bi ke ke gau hanip ninöm Krajs manö aij nipe halij aij yabit rö ninbal. 15-16 Krajs mab halij aij auep ud God nip lau sabe gi ñöb u rö, hon midpun. Nibi bi Krajs kalip ud kamij yuab gau halij anibu ninöm halij aij unbö ke ninlö, kalip kamij middep magö u ñöb. Pen nibi bi Krajs nip arö gipal gau, halij añi anibu nöp ninöm wip halij naj u a gilö, kalip umeb magö u ñöb. Pen nibi bi an wög anibu ginim rö löp? * 17 Nibi bi iru nöp mani nan gau iru nöp udun a göm, God Manö aij nipe u hag ajpal. Pen hon unbö rö gagpun. God nipe hanip hag li yuöm nin midö ninöl gi, hon Krajs nibi bi nipe midun manö ninö yabit nöp hagun a gun, God Manö aij nipe u kabö göl nöp hag ñibun.

3

1 Pen manö kalij klijñ rikabin anibi, “Yad köp kalij klijñ riknö, hanip ud aij göl,” a gem,

* 2:12: Ap 14:27; 1Ko 16:9 * 2:13: Ap 20:1 * 2:15-16: Luk 2:34; 2Ko 3:5-6

rıkagabin. Hon nıbi bı yıharıŋ rö mıdun, hanıp udmım, a gun, nıbi bı kale nıŋbım rımnap kalıp hagno, köp rımnap kalı kılıŋ rık ńılö, hon dap kalöp ńıno nıŋmım, hanıp udagnabım. Pen kale, “Bı gai i kalıp udmım,” a gımım, köp rımnap kalı kılıŋ rık ńıbe, hon dam nıbi bı rımnap kalıp ńagnabun. * 2 Pen köp mıdmagö aŋ hon daŋ kalı kılıŋ rık mıdöp rö me, kale nıbi bı mıdpım. Gası hon nıŋbun u, kalöp manö hag ńıno nıŋmım udpım u me, nıbi bı gau kalöp nıŋöm, hon bı aigale bı rö mıdpun u nıŋnaböl. * 3 Pen hon Krais nıp wög gıno, Krais nıpe ke köp anıbi kalı kılıŋ rıköm hanıp ńa. Yıg nan kalı kılıŋ rıkep udöm rıkpıl rö wasö; kabö adö u kalı kılıŋ rıkpıl rö wasö. God pör kamıŋ mıdöp Ana nıpe u Krais manö aıj nıpe u nıbi bı mıdmagö aŋ kale daŋ rıköp. *

4 Yad manö hagabin anıbi, God nıhön nıhön hagöp u Krais magöŋhalö anıb unbö rö nöp gı nab, a gem hagabin. 5 Hon nıŋbun, hon klö hon ke gıno wög aıj arnım rö lagöp; God nöp me hanıp gı ńö nıŋöl gı, gıno wög aıj arnab. 6 God nıpe nöp gö, hon wög gı ńeb bı nıpe mıdun, God Manö hain nıbö hag löp u, damun nıbi bı gau kalıp hag ńıbun. God Manö hain nıbö hag löp anıbu, lo manö u rö wasö; manö hain nıbö hag löp u, God Ana ńöb. Lo manö gö, nıbi bı umnaböl; pen God Ana gö, nıbi bı kamıŋ mıdeınaböl. *

7 Lo manö anıbu, God kabö haıai bad adö u

* 3:1: 2Ko 5:12; Ap 18:27 * 3:2: 1Ko 9:2 * 3:3: Eks 24:12; Jer 31:33; Esi 36:26-27 * 3:6: Jer 31:31; 1Ko 11:25; Jon 6:63

kalı kliš rıkö, Mosıs dauö niñöl gi, mailö kub yabił ga. Mailö kub anıbu Mosıs mulu maj miñan niıpe mailö gi midöp. Midö midö mailö kub anıbu hadö ur gaia pen Isrel niıbi bı Mosıs mulu maj miñan niıpe niñöl rö laga. Lo manö umeb magö daua u pen mailö kub yabił halö aua. * 8 Pen God Ana wög niıpe gab u mailö aij unbö ke halö midöp. 9 Manö kub hagep lo manö u mailö halö aua rö, hon God amgö ilö adö niıpe u niıbi bı kamıñ aij rö lep manö aij anıbu mailö halö unbö ke yabił aua. * 10 Mailö aij unbö ke uri hadö auub u me, lo manö nöd mailö halö aua u uri mailö gagöp. 11 Lo manö u pör midagöm ur ginıg gaia pen mailö halö aua; anıb u me, manö aij u pör pör midöm ur gagnab u mailö aij unbö ke halö midöp.

12 Anıb u, hon gası halö midun, ana udagun, kłö gun Kraıs manö aij u waiö hag niıbun. 13 Mosıs ga rö gagun. Niıpe lo manö u damöm, mulu majmañ niıpe u mailö kub yabił ga, pen midö midö mailö kub ga anıbu pro gö auö niñöl gi, Mosıs niıpe niıbi bı gau pro gajıp anıbu niñagöl a göm, usajıl bad ap udöm, mulu majmañ niıpe u paıu ga. * 14-15 Pen gası kale niıñ aij gagla. Niıhön ginıg: usajıl bad rö gası kale wam wam göm midıeia u me, God nöd hadame nöp manö niıñö hag lep haga manö u amgö li niıñla u pen manö iı u niıñagla. Miıñi u rö nöp kale lo manö anıbu amgö li niıñbal pen nan usajıl bad rö gası kale wam wam gö, manö iı niıñagpal. Nan usajıl bad rö gası kale wam wam göp u, Kraıs niıpe nöp ud ke gau yunım rö

* 3:7: Eks 34:29

* 3:9: Dud 27:26; Ro 1:17

* 3:13: Eks

34:33

löp. ¹⁶ Pen nɪbi bɪ Bɪ Kub u nɪp aunaböl u, nɪpe usajɪl bad gasɪ kale paɭu göm mɪdöp u, ud waɭ gɪ yuöm, gasɪ kale pɪral hɪkō, nɪŋnaböl. * ¹⁷ Bɪ Kub hagabin u, Ana u me. Ana nɪpe hon aip mɪdeinab u, nan nɪhön nɪhön göm hanɪp bɪ nagɪman rö lɪnɪm u, nɪpe pa jö gɪ ke gau yuöm hanɪp ud asɪk yunab. * ¹⁸ Pen mulu majmaŋ hon u paɭu gɪ pi gun mɪdagpun rö, hon magöŋhalö Bɪ Kub mailö aij nɪpe u waiö nɪŋbun. Nɪpe gö, hon magöŋhalö nɪpe ke mailö aij halö mɪdöp rö lɪnabun. Magö aɪn nöp nɪpe mɪdöp rö lagnabun; pen ñɪn aɪn aɪn nɪpe pör nöp hanɪp gɪ gɪ gö, hon mailö aij nɪpe mɪdöp rö lɪnabun. Bɪ Kub anɪg gab u Ana u me.

4

Mɪnön ud rin cög gɪpal rö u, hon nɪbi bɪ mɪdpun

¹ God hanɪp mög nɪŋöm udöm, wög anɪbi hag lö gɪpun u me, hon gasɪ iru nɪŋagpun. ² Pi göm gɪpal adö u abe, nable gö nɪŋöl gɪ gɪpal adö u abe hon gagpun. Nɪbi bɪ gau kalɪp manö pɪral hagagpun. Hon God Manö hag ñɪnɪg gabun u, manö hon rɪmnap halö hagun hag ñagpun. Nan nɪhön nɪhön gɪpun gau pɪral adö u gagpun. God Manö aij nɪpe u kabö göl nöp waiö hag ñɪbun. Anɪg gɪno, nɪbi bɪ gau hanɪp nɪŋöm, mɪdmagö aŋ kale daŋ nɪŋnaböl, hon God amgö ilö adö nɪpe u bɪ aigale bɪ rö mɪdpun. * ³ Nɪbi bɪ umaböl gau nöp, manö aij waiö hag ñɪbun u nɪŋöm, usajɪl bad rö manö aij adö mɪdöp nɪŋöm nɪŋagun a gɪpal. ⁴ Kale nɪŋagpal u, Seden ram mɪnönj ɪɪ i god rö

* **3:16:** Eks 34:34 * **3:17:** Jon 8:36; Ro 8:2 * **4:2:** 2Ko 2:17; 1De 2:5

mıdöp u, gası kale wam wam gö, Kraıs manö aij mailö halö mıdöp manö u niηagpal. God nipe mıdöp rö, Kraıs u rö nöp mıdöp u niηagpal. *

⁵ Pen manö hag ñıbun u, hon bı aigale bı rö mıdpun manö u hag ñagpun; Jıas Kraıs nipe nöp Bı Kub mıdöp niηöm Jıas wög niη gun, wög gı ñeb bı kale mıdpun a gun, manö aij kalöp hag ñıbun. ⁶ God nöd “Sıbön aη yaη mailö gaη,” a ga. God aıñ anıbu nöp mailö nipe mıdmagö aη hon daη ñı lab. Anıb u, God mailö aij nipe u Kraıs mulu majmaη mailö gab u hadö niηbun. *

⁷ Mınöη ud rin cög gı lıbal rö u, hon niıbi bı mıdpun. Pen God nipe nan aij unbö ke anıbi hanıη aη daη löp. Anıb u niηbun, klö hon ke wasö; God klö nipe ke ñö udun anıg göl mıdpun u niηbun. * ⁸ Hanıη böη böη rıdık gıpal u pen hon pak gulu gı arbun. Gası iru niηbun u pen gası halö mıdpun. * ⁹ Hanıη yu gı yubal u pen mam hon pör aip mıdöp. Hanıη yiηariη gabi pakpal umagpun. ¹⁰ Jıas niη paköm al pak la rö, hanıη u rö nöp paköm al pakniη gılö bıslam mıdpun. Pen anıg gö, niıbi bı gau hañ romaη hon niηöm, Jıas kamıη mıdöp u waiö niηaböl. * ¹¹ Hon kamıη mıdpun u, Jıas niη niη udpal, a göm, hanıη pör pör nöp al pak lıniη gaböl. Pen gaböl anıbu, niıbi bı gau hañ romaη hon niηöm Jıas kamıη mıdep magö nipe u niηöl a göm, God kalıη arö gö anıg gaböl. * ¹² Hon pör pör umun rö löp u pen hon anıg gıno, kale kamıη mıdmim rö löp.

* **4:4:** Ep 2:2; Kol 1:15; Hib 1:3 * **4:6:** Jen 1:3; Aıs 9:2; 2Ko

3:18 * **4:7:** 2Ko 5:1 * **4:8:** 2Ko 1:8; 7:5 * **4:10:** 1Ko 15:31

* **4:11:** Ro 8:36

13 God Manö u bi ap kali kliñ riköm haga, “God nıp niñ udpin u me, anig hagpin,” a ga. Anib u rö, hon u rö nöp God nıp niñ udpun u me, manö hagpun. * 14 Hon niñbun, God gö Bi Kub Jisas kauyañ uraka rö, hanıp u rö nöp gö urakno, hanıp abe kalöp abe dam Jisas mıdöp au lınab. * 15 Nan hagabin anib i magöñhalö kalöp nan a gem hagabin. Anig gıno, ñın añı añı God nıpe nıbi bi gau gau iru nöp ud aij göm abad mıdö, kale God nıp aij a göl gı gılö niñöl gı, hib nıpe u i adö lañ ap rannab.

God nıp niñ udun gası halö mıdpun

16 Anib u, hon gası halö mıdpun. Hañ romanñın ma hon hainö gı luginm rö löp u pen God hanıp pör pör ana añ hon dañ klö ñö niñöl gı kamıñ mıdpun. * 17 Marö pro udpun anib gau nan kub wasö; yıharıñ magö ılep ap nöp udpun. Pen marö anib gau udun, am Kraıs aip mıdun pör nöp pör nöp mailö aij kub yabıt gau mıd aij gınabun. * 18 Mınöñ naböñ adö it i mıdun, nan amgö magö niñeb gau gası iru niñagpun; nan adö lañ au amgö magö niñagep gası niñbun. Nan amgö magö niñeb gau magö ılep nöp mıdeinab; nan amgö magö niñagep gau pör nöp pör nöp mıdeinab. *

5

1 Hañ romanñ hon mıñi mıdöp ñın añ i, ram bada bad rö mıdöp. Pen ram bada anıbu ud wał

* 4:13: Sam 116:10 * 4:14: 1Ko 6:14 * 4:16: Ep 3:16
 * 4:17: Ro 8:17-18 * 4:18: Kol 1:16

gɪlə aka asöl gö, God nɪpe hanɪp ram hain nɪbö ap ram mɪnönɟ nɪpe kumi kabö adö laɲ au gɪ lö mɪdeinabun. Ram anɪbu bɪ ram gɪpal rö wasö; God nɪpe ke gɪ lö, pör nöp pör nöp mɪdeinab. *

² Ram hain nɪbö anɪbu yɪɲɪd udun waɪɪj rö rol gun, a gɪ gasɪ nɪɲöl gun abad mɪdpun. * ³ Nɪhön gɪnɪg: God nɪpe hanɪp waɪɪj rö rol gɪ ñeinab u, magö nöp mɪdageinabun. ⁴ Mɪñi ram bada anɪbi mɪdun, marö gö nɪɲöl gɪ ake gabun. Pen arö gun, magö nöp mɪdaiun a gɪ gasɪ u nɪɲagpun; kumi kabö adö laɲ mɪdep hañ romanɲ u udun a gɪ gasɪ u nɪɲbun. Hañ romanɲ kamɪɲ mɪdep u apöm, hañ romanɲ umeb nöd nɪbö u böɲ nöp ñɪɲ haknab, a gɪ gasɪ u nɪɲbun. ⁵ God gasɪ nɪpe ke nɪɲöm, hañ romanɲ hain nɪbö ñɪnam a göm, Ana nɪpe u nöp yuö apöm hanɪp aip mɪdöp u me, God nɪpe haga rö nöp gɪnab u nɪɲ aij gɪpun.

⁶ Anɪb u me, hon pör pör gasɪ halö mɪdpun. Pen hañ romanɲ anɪb i halö mɪdpun ñɪn anɪ i, Bɪ Kub ram nɪpe kumi kabö adö laɲ au mɪdagpun. * ⁷ Bɪ Kub nɪp gasɪ nɪɲöl gɪ ajpun u pen amgö nɪɲagpun. ⁸ Hon gasɪ halö mɪdpun. Hañ romanɲ hon i arö gun, am Bɪ Kub aip ram mɪnönɟ nɪpe kumi kabö adö laɲ au mɪdaiun, a gɪ gasɪ u nɪɲbun. *

⁹ Anɪb u, ram mɪnönɟ hon aui hañ romanɲ mɪdeinabun aka arö gun Bɪ Kub ram nɪpe am mɪdeinabun u, nɪp aij gɪnab adö u nöp gun, a gɪ gasɪ u nɪɲbun. * ¹⁰ Nɪhön gɪnɪg: hon magöɲhalö am Krais amgö ilö adö nɪpe au mɪdno, mɪñi hañ

* 5:1: 2Ko 4:7 * 5:2: Ro 8:23 * 5:6: Hib 11:13-16 * 5:8: Plp 1:23 * 5:9: Kol 1:10; 1De 4:1

roman halö midun nihön nihön gipun, aij gipun aka aigöl gi rö gipun u niñöm, pen anibu rö ñinab. *

¹¹ Bi Kub nipe Bi piñiñ gep midöp u niñun, klö gun, niñi bi gau nip niñ udöl a gun, kalip manö aij nipe hag ñibun. Hon bi aigale bi rö midpun u, God niñ aij göp; kale u rö nöp, hon bi aigale bi rö midpun u abe niñmim rö löp. ¹² Manö kalı kliš rıkabın anıbi, hon bi aij hanıp udmim manö u rö, kalöp hagabin. Manö kalı kliš rıkabın anıbi niñmim, hanıp nan a gimim gası niñmim miñ miñ gimim, a gem kalı kliš rıkabın. Anıg gınö, niñi bi midmagö anı danı wasö, hañ romanı höñ adö u nöp nihön rö midöp u gası niñbalı gau, kalıp manö pen hagnim a gem manö anıbu kalı kliš rıkabın.

¹³ Pen manö hagabin i, kale rımnıap hagnabım, hauf alö manö anıbu hagab, a gınabım. Pen kale anıg rö hageınabım u, Pol bi gau God hib nipe haglö adö aranı a göm anıg hagaböl, a gimim gası u niñmim. Pen bi hauf wasö, bi gası midöp rö hagaböl u, a geınabım u, Pol bi gau manö hagaböl u hanıp nan a göm hagaböl a gimim, manö hon niñ udmim. ¹⁴ Krais nipe bi añı yabıt u niñi bi magöñhalö nan a göm uma rö, hon niñi bi magöñhalö aıp umno, a gun niñibun. Krais hanıp niñi bi magöñhalö midmagö löp u niñun, gası hon adö u ke niñun gagpun. ¹⁵ Krais niñi bi magöñhalö nan a göm uma. Anıb u, miñi rıköl hainö, hanıp ke aij gınab adö u niñun gagun; Bi Kub hanıp nan a göm umöm kauyanı uraka u nip aij gınab adö u nöp gun. *

* 5:10: Ekl 12:14 * 5:15: Ro 14:7-8

16 Nibi bi minönj naböj it i nibö gau niñbal rö nöp niñjun, “Nibi bi gau aij, nibi bi gau naij,” a gun niñagpun. Krais niñp nöd gasi piral adö anibu rö nöp niñno u pen uri niñp adö anibu rö niñagpun. 17 Nibi bi Krais niñp cig giñpal gau, God gö kamij giñsön nibö adö u midpal. Nan nöd nibö u piñs gö, nöd midmidal rö midagpal; nan giñsön nibö hadö auub. * 18 Hon kamij giñsön nibö midpun anibu, God niñpe nöp gö midpun. Nöd nibi bi al niñjeb niñpe midaino u pen hainö Krais niñp yuö apöm, hanip ud God aip jim niñl löm, nibi bi riñnap halö God aip jim niñl midaiöl, a göm, hanip wög anibu hag la. * 19 Krais kalip nan a göm uma u me, God nibi bi gau magöñhalö nan si nan naij giñpal gau niñnem arö giñnö, yad aip jim niñl midaiöl, a göm ga. Pen God niñpe hanip manö aij anibu niñm, nibi bi gau magöñhalö hag niñmim a göm, hanip nibi bi wög gep niñpe hag löp. * 20 Hon me, Krais bi añ nibö niñpe midun, God manö aij hagöp u udun nibi bi gau kalip hag niñmidun. Krais bi niñpe midpun u me, kalöp hagabun, Krais manö aij u niñj udmim, yau a giñpe, God kalöp ud aij göm niñp aip ud jim niñnab. 21 Krais nan si nan naij ap gaga pen God nan si nan naij hon magöñhalö Krais niñp ña. God ga anibu, hon Krais aip midun, God kamij aij middep magö niñpe u halö udnabun a göm ga. *

6

1 Hon God aip jim niñl wög giñpun rö, kalöp manö

* 5:17: Ro 8:1; Gal 6:15 * 5:18: Ro 5:10 * 5:19: Ro 3:23-25

* 5:21: Hib 4:15

klö gı hagun hagabun, God kalöp mög niñöm ud
 aij göp u, arö gagmim. ² God niŕpe hagöp,
 “Manö ne niñnam a gem miđainö ñin u,
 yip hag niñaina niñnö.

Nöp ud kamıñ yunam a gainö ñin u,
 nöp gı ñinö,” a ga.

Pen niñim! Miñi ñin i nöp God niñi bi gau manö
 niñnam a göm miđöp. Miñi ñin i nöp God niñi bi
 gau kalip ud asik yuö, kamıñ arnaböl. *

³ God niñ wög gıpun u ar aij gınım, a gun,
 niñ aij gun gıpun. Niñi bi rımnap hanıp niñöm,
 gası rımnap auö, ap lug paknaböl adö u gagpun.

⁴ Pen niñhön niñhön gıpun u, God niñ wög gabun
 u niñöl, a gun, nagı aij adö u nöp gıpun. Anıb
 u, God niñ wög gun biñlam miđun arö gagpun.
 Miñör niñhön niñhön gö, uñham miđpun a gun gası
 anıbu niñagpun. ⁵ Hanıp ñin rımnap miñu magö
 pakpal; ñin rımnap nagı libal; ñin rımnap ram
 miñöh ap bi uraköm polisman aip aka ami bi aip
 pen pen göm söl hanıp añ au abe al pak libal;
 ñin rımnap wög gı dam dam ake lagpun; ñin
 rımnap han aij gagpun; ñin rımnap kiyö hanbun.

* ⁶ Pen gası aij nöp niñun, niñ aij gun, niñi
 bi kalip niñno, hon mulu lugö wasö, kalip ud
 aij gıpun. Hon aige göl gun anıg gıpun? Ana
 Uñ hanıp añ dañ miđöp u me, niñi bi miđmagö
 yabiñ libun; * ⁷ God hanıp klö niñpe ñö, Krais
 manö aij u kabö göl nöp hagpun; gı aij gep u
 hañun gasañ hon rö niñmagö yijg abe niñmagö
 sıdagö abe miđöp. ⁸ Niñi bi rımnap hib hon

* 6:2: Ais 49:8 * 6:5: 2Ko 11:23-27 * 6:6: 1Di 4:12

haglö adö aröp; n̄bi b̄i r̄imnap hib hon udlö yagol lugöp. R̄imnap han̄p manö aij hagpal; r̄imnap han̄p manö naj hagpal. Hon b̄i piral hagep a ḡi gas̄i n̄iḅbal u pen hon manö n̄iḅö nöp hagpun; ⁹ hon n̄bi b̄i hib m̄idagöp yabiḷ a ḡi gas̄i n̄iḅbal u pen hib hon n̄iḅbal; hadö umbun rö löp u pen kam̄iḅ m̄idpun. Han̄p m̄iñu magö pakpal u pen umagpun; * ¹⁰ m̄iḅör kub göp u pen m̄iñ m̄iñ göl ḡi m̄idpun; b̄i mög gep rö m̄idpun u pen wög hon ḡipun adö u n̄bi b̄i iru nöp n̄bi b̄i gep rö m̄idpal; nan m̄idagöp rö m̄idpun u pen magöḅhalö udpun.

¹¹ Korid n̄bi b̄i gau, kalöp manö pi gun hagabun, waiö yabiḷ hagabun; kalöp m̄idmagö l̄ibun. ¹² Hon kalöp m̄idmagö l̄im̄idun u, uri u rö nöp an̄ig göl nöp ḡipun pen kale han̄p m̄idmagö l̄im̄idim nagi adö u pen dam gai yubim. ¹³ Kalöp ñ̄i pai yad rö lö me hagabin: hon kalöp m̄idmagö l̄ibun rö, kale u rö nöp hon m̄idmagö l̄imim. *

N̄bi b̄i Krai n̄p n̄iḅ udagpal gau aip j̄im ñ̄agmim

¹⁴ Kale n̄bi b̄i Krai n̄p n̄iḅ udagpal gau aip j̄im ñ̄agmim. N̄bi b̄i ḡi aij ḡipal gau, aige göl göm n̄bi b̄i ḡi aij gagpal gau aip j̄im ñ̄öl ḡilö arö aij ḡinab? N̄bi b̄i mailö m̄idpal gau, aige göl göm n̄bi b̄i s̄ibön yan̄ m̄idpal gau aip j̄im ñ̄öl ḡilö arö aij ḡinab? * ¹⁵ Krai aip kijaki aip manö hag adö añ̄i lagnabil. N̄bi b̄i Krai n̄p n̄iḅ udpal gau, n̄bi b̄i Krai n̄p n̄iḅ udagpal gau aip u rö nöp gas̄i adö añ̄i n̄iḅagnaböl. ¹⁶ God kam̄iḅ u, hon sabe gep ram n̄ipe m̄idpun. God n̄ipe haga,

* **6:9:** 2Ko 4:10 * **6:13:** 1Ko 4:14 * **6:14:** Ep 5:11; 2Sa 7:14; Jer 31:9

“Yad aŋ kalip gau midem,
 God kale u midnö,
 kale pen nibi bi yad
 mideinaböl,” a ga.

Pen God sabe gep ram aip, nan yiharin sabe gipal
 nan piral gau aip, manö ap hag adö añi löm gi lö
 arnim rö lagöp. *

¹⁷ Anib u, Bi Kub nipe haga,

“Kalip arö gimim,
 kale ke midaimim.

Nan yip asin la gau ut ma+ gageinabim u,
 kalöp udnabin. *

¹⁸ Nap kale midnö,
 kale ni pai yad mideinabim.

Yad Bi Kub unbö ke, bi gep yabit u,
 anig hagabin,” a ga.

7

¹ Midaimam aij yad gau. God hanip manö aij
 manö ninjo anibu hagöp rö, nan si nan naj gipun
 gau hañ roman hon abe gasi rimid hon abe gi naj
 göp u, nan asin böj nöp arö gun, God nip pinin
 gun, pör pör nöp gi aij nöp gi midaiun.

Pol miñ miñ ga

² Kale hanip ud midmagö limim. Hon nibi
 bi kalöp ap manö piral hagin, gi naj gun,
 hałowatö gun gagno. ³ Yad kalöp hag pro
 ginig hagagabin. Nöd kalöp hagnö rö, hon
 kalöp midmagö yabit libun; kalöp aip kamiŋ
 mideinabun aka umnabun u, kalöp midmagö lun
 jim nöl nöp mideinabun. ⁴ Kalöp gasi ke nibö

* **6:16:** 1Ko 3:16; Lep 26:12 * **6:17:** Ais 52:11; Rep 18:4

rımnap niŋagpin, aij göp nöp niŋöl gi midpin. Yad kalöp gasi niŋem, ñiñi lem gasi halö midpin. Hanip marö yabił gab u pen yad miñ miñ göl gi midpin.

⁵ Pen hon Masedonia Propins apjakno ñin u, magö ap ake lun yiŋariŋ midagaino. Miŋör ke ke iru yabił midö, hanip pen pen giłö, gasi iru yabił niŋno. * ⁶ Pen God niŋi bi mög niŋbal gau ud aij göp u, Daidas niŋp yuö auö, hanip ud aij ga. ⁷ Daidas niŋpe aui apöm, kale niŋhön niŋhön gimim niŋp ud aij giŋpe manö adö u hagöm; yiŋp gasi niŋ aij gaibe manö adö u hagöm; kale yad aip gasi adö añi nöp niŋagaino u kale mög gaia manö adö u hagöm; kale yad aip kauyaŋ jim ñöl midaiun, a gasi niŋgaibe manö adö u hagöm; yiŋp manö anibu haga niŋem yad aij yabił ga.

⁸ Köp kali kliñ riknö u niŋbe, kalöp mög yabił ga u yad magö ap gasi kub niŋnö; pen uri yad gasi kub niŋagpin. Manö kłö hagem köp kali kliñ rik yunö anibu, kale niŋbe, mög ga u pen u yiŋariŋ magö ulep magö ap nöp ga. * ⁹ Hainö me, aŋ hon i nagı naij adö u gagun, a gimim mög niŋmim arö giŋpe u, yad miñ miñ giŋpin. Kalöp mög ga anibu, God giŋnam a göm niŋa rö nöp kalöp gi aij ga u me, köp kali kliñ riknö anibu, aij nöp riknö. ¹⁰ Niŋi bi God niŋp gasi niŋöm, nan si nan naij giŋpal u niŋhön giŋniŋ anig giŋpun a göm, nagı naij giŋpal adö u arö giłö, God kalip ud kamıŋ yunab u aij göp. Pen niŋi bi God niŋp gasi niŋagöm, yiŋariŋ nöp nan dui giŋpin u niŋhön giŋniŋ anig giŋpin a giŋnaböl u,

* **7:5:** 2Ko 2:13 * **7:8:** 2Ko 2:4

umöm God nɪp aragnaböl. * 11 Pen kale nan si nan naj gɪpim u nɪhön gɪnɪg anɪg gɪpun a gɪpe anɪbu, God gaia, gasɪ nɪŋ aij gɪmim gɪpe. Kale kłö gɪmim, aŋ hon i gɪ naj gagpun nɪŋlən a gɪpe. Kale pɪñɪŋ gɪmim, kal gɪmim, bɪ aŋ kale au gɪ naj ga bɪ anɪbu nɪp gasɪ ñun a gɪpe. Kłö gɪmim, mɪdmagö yabɪł lɪbe u, hon nɪŋbun kale nan anɪbu gɪ naj gagpim. 12 Kalöp köp nöd kalɪ kłiñ rɪk yunö u, bɪ nan si nan naj ga u aka bɪ nɪp gɪ naj ga u gasɪ nɪŋem kalɪ kłiñ rɪkagnö. Kalöp nɪbi bɪ nöp gasɪ nɪŋem, God nɪŋ mɪdö nɪŋöl gɪ, kale hanɪp mɪdmagö lɪbim u kale ke nɪŋ aij gɪnabim, a gem, köp kalɪ kłiñ rɪknö. 13 Pen kale köp anɪbu nɪŋmim, hanɪp ud aij yabɪł gɪpim u me, hon mɪñ mɪñ gun gasɪ halö mɪdpun.

Pen Daidas kalöp am nɪŋöm apöm aiud udöm mɪñ mɪñ gaia u nɪŋun, hon u rö nöp mɪñ mɪñ gɪpun. Daidas nɪp ud aij gɪpe u, mɪñi nɪpe ñiñi löm mɪd aij göp. 14 Daidas nɪp nöd, añ mam Korid gau nöp ud aij gɪnaböl a gɪnö rö nöp gɪpe u me, yad nable gagöp. Manö kalöp hagpin gau pör nɪŋö nöp hagpin rö, manö Daidas nɪp hagnö u, rapɪn hagnö u pen u rö nöp nɪŋö yabɪł nöp hagnö. 15 Pen Daidas apjaköm kalöp manö hagö, kale pa gɪł gɪł göl gɪ, manö nɪpe u udmim, nɪp ud aij gɪpe u gasɪ nɪŋöm, nɪpe kalöp mɪdmagö yabɪł löp. 16 Pen yad mɪñi nɪŋ aij gɪpin, kale adö ap ke gagnabim; gɪ aij nöp gɪnabim u me, yad mɪñ mɪñ yabɪł gɪpin.

8

* 7:10: Mad 27:3-5; Hib 12:16-17

Masedonia nɪbi bɪ mani kub ñɪla

¹ Pen añ mam bɪ. Nɪbi bɪ Kraiss pɪg mɪdpal Masedonia Propins rɪgoŋ gau, God nɪpe kalɪp mög nɪŋöm ud aij yabɪɪ göp. * ² Mani kale mɪdagö, uɪham mɪdeila u pen kale mɪñ mɪñ göl gɪ mani kale God nɪp ñeb haɪöwaɪö ñɪla. ³ Yad ke nɪŋbin, mani kale iru mɪdageia u pen mani kale ñeb aŋ u nöp ñagla; kale kub yabɪɪ rö ñɪla. Gasɪ kale ke nɪŋöm, ⁴ hanɪp manö klö hagöm hagla, nɪbi bɪ Kraiss lau adö mɪdpal gau kɪyö kub lö yɪharɪŋ mɪdpal gau kalɪp mani ñun a gɪla. ⁵ Pen göl a gɪno rö gagla. Kale gasɪ nɪŋla, “Bɪ Kub nɪbi bɪ nɪpe mɪdpun u me, hanɪp wög nɪhön ñɪnab u gɪnabun,” a gɪla. Anɪg hagöm, Bɪ Kub nɪp wög göl gɪ, God nɪp aij ga u rö hanɪp wög rɪmnap gɪ ñɪmim a gɪno u, kale anɪb unbö rö nöp gɪla. ⁶ Pen Daidas nɪpe nöd am kalöp hagö, wög aij anɪbu ɪɪ gɪmim gɪnɪg gaibe rö, nɪp hagpin, “Am Korid nɪbi bɪ gau aip mɪdaimön, kale nɪbi bɪ gau mɪdmagö lep wög aij gɪnɪg gɪpal anɪbu, ne gɪ ñɪmön böŋ nöp gɪlan,” a gɪpin. ⁷ Kale me, Kraiss nɪp nɪŋ ud pɪdöŋ gɪpim; manö aij nɪpe u nɪŋ aij gɪpim; manö ɪɪ u nɪŋ aij gɪpim; klö yabɪɪ gɪpim; hanɪp mɪdmagö lɪbim. Anɪb u me, mɪñi mani nɪbi bɪ gau ñɪnɪg gabim u, wög anɪbu u rö nöp gɪ aij yabɪɪ gɪmim. *

⁸ Pen yad manö klö hagem anɪg gɪmim ha-gagabin. Yad yɪharɪŋ manö hain hain hagabin. Anɪb u, nɪbi bɪ rɪmnap hanɪp mɪdmagö lɪbal u, kale u rö nöp hanɪp mɪdmagö lɪbal aka wasö u nɪŋ aij gɪnabin. ⁹ Bɪ Kub hon Jisas Kraiss hanɪp

* **8:1:** Ro 15:26; 2Ko 9:1-2 * **8:7:** 1Ko 16:1-2

mög niŋöm ud aij ga rö niŋbim; niŋpe ram niŋpe au midöm, nan ap ulep gaga me. Mid aij yabił gaia u pen kalöp nan a göm, magörhalö m+deia au arö göm, ił i apöm, bi mög gep rö yabił u m+deia. Niŋpe aniŋ ga u, kale niŋbi bi gep rö, niŋbi bi nan ap ulep gagöp rö midaimim a göm, aniŋ ga. * 10 Mi nöd niŋbö u, kale nöd nöŋ gasi niŋ aij giŋmim, aniŋ giŋnabun a giŋpe. Pen aniŋ göl gasi niŋmim, kale u rö nöŋ nöd nöŋ mani niŋbe. Aniŋb u, gasi yad niŋbin u kalöp hagabin. 11 Mi nöd niŋbö u kale gasi klö niŋmim giŋnabun a giŋpe u gasi niŋöl gi midaimim, pen uri u rö nöŋ gasi klö aniŋbu nöŋ niŋmim, niŋhön giŋnabun a giŋpe u hadö gi gi piŋ giŋmim. Mani kale uri midainim gau niŋme liŋmim, kalip niŋeb rö u miŋni böŋ nöŋ niŋmim. 12 God niŋp aij göp u, mani God niŋp niŋeb u hałöwałö niŋun. Pen hałöwałö niŋun, a giŋno, pro nöŋ niŋeb rö lö, u abe God niŋp aij göp. God mani nan hon midöp gau nöŋ wö ralöb; mani nan hon midagöp gau halö wö ralagöp. *

13 Niŋbi bi mani niŋnabim gau kale mid aij giłö, kale pen ułham midaimim, a gem hagabin. 14 Pen mani nan kale uri iru midöp rö, kalip riŋnap niŋme li niŋbe me, hainö kalöp midagainim niŋn u, kale pen kalöp riŋnap niŋme li niŋöl. Aniŋ giŋmim, kalip aip adip adip rö m+deinabim. 15 God Manö u kalip kliŋ riŋköm hagla, “Niŋbi bi nan mana a giŋpal u iru nöŋ liŋhu udla gau niŋla kub rö gaga; kale niŋeb rö u nöŋ m+deia. Pen niŋbi bi pro liŋhu udla gau kalip u rö nöŋ riŋk

* 8:9: Mad 8:20; Plp 2:6-7

* 8:12: Mak 12:43-44

daga; kale u rö nöp ñiñeb rö u nöp m+deia,” a gila.
*

Pol n+pe Daidas n+ip Korid yua

¹⁶ God Daidas n+ip gasi ñö, yad ke klö gem kalöp ud aij g+nam, a gem n+ñbin rö nöp Daidas gasi n+ñöb u, God n+ip aij a gabin. ¹⁷ Daidas am kal+ip n+ñmön au a g+ñö, n+ip ke aij göp rö, ñiñ+ löm kalöp au n+inab. ¹⁸ Pen b+ aij hon ap halö Daidas aip yunabun. Bi an+bu n+pe Krai n+bi b+ ram m+nöñ pro ke ke gau kal+ip manö aij u hag ñi ajö n+ñöl gi, n+ip aij yabi+ a g+pal. ¹⁹ Hon n+bi b+ gau gi ñi+no, kale Bi Kub hib n+pe haglö adö arañ a gi gasi n+ñbun u me, hon mani an+bu ud arnabun. Pen Krai n+bi b+ ke ke gau m+dpal Daidas n+ip hag löm, n+pe han+ip aip aramöm wög aij an+bu g+n+m, a gila. ²⁰ Pen Krai n+bi b+ n+pe mani kub ñi+bal u udun abad aij gun, dam b+ gau kal+ip ñi+no, kale pen udöm n+me li n+bi b+ nan m+dagöp gau n+me li ñi+naböl. Magöñhalö gasi n+ñ aij gun, gi aij nöp g+nabun u, han+ip manö ap hagöl rö lagnab. ²¹ Bi Kub abe n+bi b+ gau abe hon gi aij nöp g+pun u n+ñöl a gi gasi u n+ñbun.

²² Pen mam hon ap halö yunabun. Mam an+bu n+pe pör klö göm m+ñ m+ñ göm wög göp. Pen uri n+pe kale n+bi b+ aigale b+ rö m+dpim u n+ñöm, n+pe m+ñ m+ñ göl gi au n+inab. ²³ M+damam Daidas n+ip yuabun u, n+pe me yad aip wög j+m ñöl gul, kalöp manö aij hag ñi+bul. Pen b+ n+pe aip nabil m+hau, Krai n+bi b+ n+pe gau kal+ip m+höñ wög an+bu hag li+ö, Krai hib n+pe haglo adö arn+m a gi gasi n+ñmil nabil.

* 8:15: Eks 16:18

24 Pen kale yagol u amjaklö, kalip midmagö yabıl limim, ud aij gimim. Anig gipe me, manö anıbu kub arö, Krais nıbi bı nıpe midpal ram mınöñ ke ke gau nıñöm hagnaböl, “Pol nıpe Krais nıbi bı Korid au midpal gau hib kale hagö adö ara u, nıñö nöp hagöp,” a gınaböl. *

9

Pol, “Nıbi bı Krais lau adö midpal gau ud aij gimim,” a ga

¹ Pen Krais nıbi bı nıpe Jerusalem midpal gau mani ñımim, a gabin manö u, yıharıñ hagpin; kale ke nıñ aij gıpm. * ² Kale Akaia Propins midpim gau, mı nöd u, mani kale ñınıg gaibe u, yad nıbi bı Masedonia Propins midpal gau kalıp rapın hagem hagnıdın. Kale Akaia nıbi bı ñınıg gaibe u, Masedonia kai kalıp manö hagnö, uri nıbi bı iru nöp gası nıñ aij göm mani kale ñaböl. ³ Pen mam hon uri hagajın gau kalöp hag yuabin u, kale mani kale God nıp ñeb u ud lı aij gimim gı jın gı midpe, Masedonia nıbi bı gau, Pol manö nöp hagöp a göm hagagöl, a gem kalıp yuabin. ⁴ Kale mani lı magum gı aij gagnabım u, Masedonia nıbi bı rımnap ut gı Korid amjakno, hanıp nable gınab. Pen kalöp nable yabıl gınım rö löp. ⁵ Anıb u, mam hon gau kalıp nöd hag yuabin. Kale am kalöp aıp midlö, mani ñınabun a gıpe u, lı magum gıpe midainım. Hainö yad amjknabin u, kale ñıñı löl gı mani ñınabım anıbu gı jın gı mideinab.

* 8:24: 2Ko 7:13-14 * 9:1: 2Ko 8:1-7

⁶ Kale niḡbim, niḡbi bi nan yiḡ iru yimagnaböl gau, nan iru udagnaböl; niḡbi bi nan yiḡ iru yimnaböl gau nöḡ, nan iru nöḡ udnaböl. *

⁷ Anib u, kale niḡbi bi añi añi midpim rö, gasi kale ke niḡmim mani ñimim. Iru gö niḡöl gi ñagmim. Niḡbi bi rimnap kalöp neb neb gi lö niḡmim, ñagmim. Bi miñ mñ göm mani ñinab u, God bi anibu niḡ midmagö löp. ⁸ God niḡe nan aij kalöp ñinag gab u, nan pro ñagnab; rapin nöḡ ñinab rö löp. Anib u, pör nöḡ kale ke nan iru mideinab niḡöm niḡbi bi mani ulep löp gau nan iru ñimim rö linab. ⁹ Adö anibu rö, God Manö u kal iñiñ riköm hagla,

“Niḡe niḡbi bi mög gep gau kalip nan aij abönamö ñinab.

Niḡe pör nöḡ kalip ud aij göm gi aij ginab,” a gila. *

¹⁰ God hanip pör nan yiḡ ñöm, nan magö ñöm göp u, kalöp nan yiḡ iru yabiñ ñinab. Pen niḡe gö ran aij geinab niḡöm kale udmim rimnap niḡbi bi nan ulep löp gau niḡe li ñibe me, aij yabiñ ginim rö löp. Mani nan kale ñinabim u, God niḡe gö nan magö iru yabiñ nöḡ pinab. *

¹¹ Kalöp pör gö, nan kale iru nöḡ midö, hałowalö ñeb rö linab u me, nan ñöl gi midpe, hon damun Krai niḡbi bi Jerusalem midpal gau dam ñino, niḡbi bi iru nöḡ God hib niḡe haglö adö arnab. *

¹² Anig gimim, Krai niḡbi bi nan ulep göp gau kalip gi aij ginabim u, kale nan ulep göp anibu udöm mid aij göm God hib niḡe haglö adö arnab.

* **9:6:** Pro 11:24-25 * **9:9:** Sam 112:9 * **9:10:** Ais 55:10

* **9:11:** 2Ko 1:11; 4:15

¹³ Anig gipe, nibi bi gau kale God nip gasi niñöm hagnaböl, “Krais nibi bi nipe Korid midpal gau, kale Krais manö aij u udöm, hagöp rö nöp göm, hanip mani abönamö ñöm, nibi bi gau kalip abönamö ñöm gipal u, nöp aij yabił a gabun,” a ginaböl. ¹⁴ God kalöp mög niñöm ud aij yabił göp rö niñöm, gasi kale am kalöp wam wam gö aij gö niñöl gi, kalöp nan a göm God nip sabe ginaböl. ¹⁵ God nipe nan aij unbö ke hanip ñöb u rö, nip aij göp a gun me!

10

Pol, “Kale yip manö piral hagaböl,” a ga

¹⁻² Nibi bi rimnap yip hagnal, “Pol nipe hon aip midöm, bi hain manö hagagep bi u midöp u pen am milö gau midöm, köp kalı kliñ riköm, manö klö göm hagöp,” a gipal. Pen kale manö adö ap hagöm hagnal, “Pol nipe nibi bi minöñ naböñ ił i nibö gau niñbal rö nöp niñöm hagöp,” a gipal. Krais nipe Bı hain aij agamij midöp rö, hib nipe hagem yad ke Pol kalöp manö klö gem hagabin, kale gasi niñ aij gimim gi aij gimim. Yad amem nibi bi yip manö naj hagaböl gau kalip manö kub hagnabin. Pen kale gi aij gipe, kalöp anig unbö rö gagnabin u yip aij ginab. * ³ Hon minöñ naböñ ił i midpun u pen nibi bi minöñ naböñ ił i pen pen gipal rö gagpun. ⁴ Wim po hon udun pen pen gipun u, minöñ naböñ ił i ud pen pen gipal rö wasö. Wim po hon udun pen pen gipun u, God klö halö midöp u me, hon wim po anıbu damun, kijaki aban klö gi löp gau am gi naj gino, nibi bi

* **10:1-2:** 1Ko 2:3; 4:21

pen hagöl rö lagöp. * ⁵ Nibi bi gau kale God gasi niheb u arö göm, gasi kale ke u niñöm, hib kale ke haglö adö aröp u pen hon God klö nipe udun manö aij nipe hagno, nibi bi anib gau manö aij anibu pen hagöl rö lagöp; hon gasi kale ud nagilino, kale Kraiss manö aij niñ udöm hagöp rö nöpgilö arab. ⁶ Pen kale Kraiss hagöp rö göl gi midaiibe niñun me, hainö nibi bi Kraiss nip afeb afeb ñibal gau gasi ñino niñöl.

⁷ Kale rimnap amgö nöpg niñbe. Niñ aij gimim. Bi ap Kraiss bi nipe midpin a gi gasi niñöb u, Pol u rö nöpg Kraiss bi nipe midöp u niñnim. ⁸ Bi Kub u nöpg yip wög hag lö, kalöp nibi bi abad midpin a gipin u, rapin hagpin u pen, yip nable gagöp. Pen Kraiss nipe yip wög hag la anibu, kalöp hagnö ap lug pakmim a göm hag laga; kalöp hagnö Kraiss manö aij u niñ ud aij gimim nip cig aij gimim a göm yip hag la. * ⁹ Pen kalöp köpg kalikliñ rik yubin u, niñmim piñniñ gimim a gem yuagpin. ¹⁰ Nibi bi rimnap yip hagpal, “Niipe milö gau midöm, köpg nöpg kalikliñ rik yuöm, manö klö yabih hagöp u pen auu niñbun u bi kub manö hagpal rö hagagöp,” a gipal. ¹¹ Pen nibi bi anig hagpal anib gau niñ midaiöl. Yad amjakem, adö ap ke gagnabin; milö gai i midem, köpg kalikliñ rikem hagpin rö nöpg ginnabin.

¹² Pen nibi bi hib kale ke haglö adö arab gau, kale kub aka yad kub aka gem, gasi u uhai niñagin. Kale gasi laga rö hagpal, “Hon nöpg me aij. Nibi bi hon gipun rö gipal gau, gi aij gipal; nibi bi hon gipun rö gagpal gau, gi aij gagpal,” a

* **10:4:** Ep 6:13-17 * **10:8:** 2Ko 13:10

gipal. ¹³ Pen yad God wög u gi aij gipin aka manö anibu rö hagnig gabin u, God nibi bi ke nibö gau kalip wög ke hag la u, yad manö hagagnabin; God nipe yip ke wög hag la u nöp hagnabin. Pen Krai manö aij kalöp hag ñeb wög anibu, God nipe yip ñöb. * ¹⁴ Yad kale midpim au amjakagbnep, manö anibi hagagbnep. Pen kale midpim gau yad ke nöd nöp amem, kalöp Krai manö aij u nöd hag ñinö. ¹⁵ God nipe wög yip hag la. Ram minöñ ke nibö gau nipe nibi bi rimnap kalip hag la. Kale ram minöñ anib gau amöm wög gipal u, yad aiud ap udagnabin. Pen yip aij ginab u, kale Krai manö aij u niñ ud klö yabih gi midaibe, yad kalöp an gau wög klö ginö, wög adin kub rö lö, nan magö pil aij ginab. ¹⁶ Hainö me kalöp dauba gi apem, am ram minöñ nöd hag ñagla dagol gau amem, Krai manö aij u nibi bi anib gau kalip hag ñinabin. Ram minöñ ke nibö gau nipe wög anibu nibi bi rimnap kalip hag la. Kale ram minöñ anib gau amöm wög gipal u, yad aiud ap udagnabin. ¹⁷ “Nibi bi hib haglö adö arnig ginab gau, Bi Kub u hib nipe haglö adö arnim.” * ¹⁸ Hib hon ke hagno adö arnab u, God niñö udep rö lagnab; pen Bi Kub u hib hon hagö adö arnab u me, God niñö udep rö linab. *

11

Jisas manö hagabun, a göm, piral hagpal gau

¹ Yad manö hauñ rö hagnabin u pen manö ih midö niñöl gi hagnig gabin. ² God kalöp midmagö

* **10:13:** Ro 12:3 * **10:17:** 1Ko 1:31 * **10:18:** 1Ko 4:4

löp rö, yad kalöp u rö nöp mɨdmagö lɨbin. Kalöp me nɨbi praj mɨd aij göp u dam bɨ aɨɨ ap nɨp ñɨnö. Bɨ anɨbu me Krai. * ³ Pen yad pɨñɨɨ gɨpin u, hadame nöp haiŋo u pir alö, Ip nɨɨ uda rö, nɨbi bɨ rɨmnap kalöp u rö nöp manö piral gau hag ud arlö, gasɨ kale nɨɨbal rö nɨɨmim, Krai nɨp gasɨ aɨɨ nɨɨmim ud aij gɨpim u, arö gɨmim rö löp. * ⁴ Manö hagabin u, yad nɨɨbin, kale nɨbi bɨ gau nɨbö rɨmnap kalɨp ka ñɨbe, Jisas yad manö hag ñɨbin u rö hag ñagpal; Jisas ap ke rö manö u hag ñɨlö, abönamö udabim. Pen kale Ana u abe, manö aij u abe u rö nöp nöd udpe u wasö; ke hain nɨbö ap rö u udabim. *

⁵ Pen gasɨ yad nɨɨbin, Krai manö aij ud arep bɨ aij aij kale anɨb gau bɨ kub, yad bɨ ramö gau rö ap mɨdagpin. * ⁶ Manö kale u, dö kal yabɨ hagpal u pen, yad hagpin rö manö ɨ nɨɨ aij göm hagagpal. Kale nɨɨbim, yad pör nöp manö ɨ nɨɨ aij gem kalöp manö hag ñɨbin. *

⁷ Pen kalöp God manö aij hag ñɨnö u pen mani nan rɨmnap ñɨmim a gem hagagnö. Yad kalöp aɨ au mɨdem anɨg gɨnö u, yad bɨ pro rö mɨdnö kale nɨbi bɨ kub rö lɨ mɨdaimim a gem, anɨg gɨnö. Gɨnö anɨbu, yɨp bɨ ramö gau rö ap a gɨmim nɨɨbim aka nɨhön? * ⁸ Yad kalöp aip mɨdem Krai manö aij u hag ñɨmɨdin u, Krai nɨbi bɨ ram mɨnön ke nɨbö rɨmnap yɨp mani nan ñɨla. Mani kale si udem, Krai manö aij

* **11:2:** Ep 5:26-27 * **11:3:** Jen 3:4,13 * **11:4:** Gal 1:8-9
 * **11:5:** 1Ko 15:10; 2Ko 12:11 * **11:6:** 1Ko 2:1,13 * **11:7:** 1Ko 9:18

kalöp hag ñinö. * ⁹ Kale aip mïdainö ñin u, nan kale ap udagnö. Añ mam Masedonia nïbö aula gau nöp, nan yïp nïhön utep ga gau yïp dap ñïla. Pen hainö u rö nöp, nan kale rïmnap hag niñagnabin. ¹⁰ Manö hagabin anïbi, hagöl gi nöp mïdeinabin. Yad Akaia Propins rïgon rïgon gau amil apil gi ajeinabin u, mani nan kale rïmnap udagnabin. Krai bi nïpe mïdpin rö, niñö yabït hagabin. ¹¹ Pen manö hagabin anïbi, kalöp mïdmagö lagpin aka niñhön? Wasö yabït. God niñöb yad kalöp mïdmagö lïbin.

¹² Pen mani nan kale gau udagmïdin u hainö u rö nöp gïnö, nïbi bi manö piral hag ajpal gau, hon Pol nïp rö adïp adïp mïdpun a göm hagöl rö lagnab. ¹³ Kale höñ adö u Krai manö ud arep bi rö löm, Krai wög gabun a gïpal u pen Krai manö ud arep bi mïdagpal. Manö piral ud arep bi mïdpal. ¹⁴ Pen ñin rïmnap Seden nïpe ke, God ejol mailö aij nïpe ap rö halu löm auöp. ¹⁵ Seden anïg göp u, bi nïp wög gïpal gau, bi wög aij göm gi aij gïpal rö halu löm auaiöl, hon gasï kub niñagun. Pen hainö gau niñhön niñhön gïnaböl gau pen udnaböl.

Pol God wög göl gi marö uda

¹⁶ Yad kauyañ hagabin, kale rïmnap yïp bi hauť a gïmim gasï u niñagmim. Pen yïp bi hauť a gïmim niñeinabim u, yïp arö gïpe, bi hauť gau hib kale ke haglö adö aröp rö yad u rö nöp manö rïmnap hagnabin. ¹⁷ Hib yad ke hagnïg gabin u, Bi Kub gö anïg gagnabin; bi hauť alö hib kale ke haglö adö aröp rö gïnïg gabin. ¹⁸ Pen nïbi bi iru

* **11:8:** Plp 4:15-16; 2Ko 12:13

nöp r+mnap gas+ ke n+ñöm, hib kale ke haglö adö aröp rö u, yad u rö nöp g+nabin. ¹⁹ Kale gas+ n+ñ aij yab+ñ g+pim rö, b+ hauñ gau manö am haglö, kalöp iru gagöp. ²⁰ N+bi b+ gau kalöp wög g+ ñeb b+ kale rö mo kale gau löm, kalöp t+p g+ damöm, hañwawö göl g+, mulu maj m+gan kalöp paklö, kale manö m+dagöp. ²¹ Pen yad b+ hain b+ y+har+ñ rö m+dem, an+g gagpin u, yad nable göp.

Pen yad manö hauñ rö hagabin u, hib kale ke haglö adö aröp rö, unbö rö hagabin. * ²² Kale Hibru n+bi b+? Yad u rö nöp Hibru b+ ap. Kale Isrel n+bi b+? Yad u rö nöp Isrel b+ ap. Kale Ebrahim it ap? Yad u rö nöp Ebrahim it u m+dpin. ²³ Kale Kraiss n+p wög g+pal? Yad b+ hauñ yab+ñ rö, hib yad ke hagnö adö arab u pen yad wög klö g+ g+, marö adö ke ke udpin rö, n+bi b+ piral g+pal gau gagpal. Y+p ñ+n iru nöp nag+ñ l+la. Y+p ñ+n iru nöp m+ñu magö pakla. Yad ñ+n iru nöp um dam añ lem aunö. N+bi b+ gau an+g unbö rö gagpal. * ²⁴ Juda kai ñ+n ke ke unbö mam+id u, nag+ñ udöm, y+p ij iru yab+ñ nöp pak gus göm ñ+n juöl ado g+ da mam+id böñ dañ pakla (39). * ²⁵ Rom kai u rö nöp ñ+n ke ke ñ+n m+hau n+gan y+p ur udöm pakla. Ñ+n ap n+bi b+ iru nöp y+p kabö ju pakla. Ñ+g mag+ñ kub ajainö, ñ+n ke ke m+hau n+gan ñ+g mag+ñ u böñ nöp p+ral paka. Ñ+g mag+ñ naij ga ñ+n an+ñ gau, mañ ap nan ad+ñ bad ap ud s+s+ lem, ñ+g solwara ut adö lañ ap ran ap lug s+s+ñ göl g+ m+dnö m+dnö, s+idö wad amöm, s+ñön göm g+ damöm, ram rua. * ²⁶ Yad pör

* **11:21:** Plp 3:5 * **11:23:** Ap 16:23 * **11:24:** Dud 25:3

* **11:25:** Ap 16:22; 14:19

nöp amil apil gi ajm+din. Pör ajpin gau, uþham yabıl ajpin. Nig atı au jubin; nan si udep bi m+dpal an au ajpin; nıbi bi yad ke aka Juda nıbi bi wasö an gau gi ajem, uþham yabıl ajpin; daun kub gau aka be gau aka nig solwara an gau gi aramem, uþham yabıl arbin; nıbi bi an mam a gıpal u pen Kraıs nıbi bi nıpe m+dagpal an gau gi ajem, uþham yabıl ajpin. * 27 Yad wög gostam gem, uhön hanem wasö, nin iru nöp nan magö m+dagö, kiyö lö, nig nan gö, walıj m+dagö, yigön göm göp. 28 Pen marö adö ap me, nıbi bi Kraıs lau adö m+dpal ram minöj ke ke gau, mid aij gıpal aka gem, gasi iru niñabin. 29 Kraıs nıbi bi rimnap lug paknig gılö, klö yad ke u rö nöp lugnab rö u niñbin. Pen nıbi bi rimnap kalıp fıp gılö nan si nan naj gılö, m+dmagö yad an dan ilön göp.

30 Hib yad ke adö rimnap hagnam u, yad bi klö m+dagöp u niñmim a gem manö anıbu hagnabin. 31 Bi Kub Jisas Nap God, pör nöp hib dap raneb God u, yad pıral hagagabin u niñöb. 32 Yad Damaskas m+dainö, ki? Aredas bi nıpe Damaskas abad m+dm+döp u, yıp nagı lın a göm, polisman gau hagö, Damaskas adan ramö gau magöñhalö binöm rik hakla. 33 Anig gıla u pen mam hon rimnap yıp ud wadı kub mıgan u löm, nagı adıköm, dam kabö waryö gıgabö gıla ajön pro mıgan u fıp gi yulö, am am minöj yan amem, pırikem ke gau arnö. *

12

* 11:26: Ap 9:23; 14:5 * 11:33: Ap 9:23-25

Pol naböŋ niŋa manö u hag ña

¹ Hib yad ke hagnö adö arnab u aij gagnab u pen Bî Kub u bî ap niþ gö naböŋ niŋa manö u hagnig gabin. ² Mî unbö siduŋ böŋ daŋ luga u, Krai bî niþe ap niþbin u, God niþ dam ram mînöŋ aij kumi kabö adö laŋ au ud ara. Pen bî anîbu hañ romanŋ halö aniŋ adö laŋ ara aka, hañ romanŋ arö göm ana nöþ ara aka, niþagpin; God nöþ niþöb. ³ Pen yad niþbin, bî anîbu — hañ romanŋ halö aka ana nöþ aka, niþagpin; God nöþ niþöb — ⁴ God niþ dam ram mînöŋ aij kumi kabö adö laŋ au ud ara. Pen anîb laŋ amöm, manö ke yabiŋ niŋa. Manö niŋa anîbu, manö hagagep, niþi bî hag ñeb rö wasö; manö ke yabiŋ u niŋa. ⁵ Bî ga anîbu yad klö gem hib niþe nöþ hagnö adö arnab u pen hib yad ke giñö adö aragnab. Hib yad ke manö riñnap hagnig gabin u, yad bî klö miðagöp rö nöþ miðpin manö anîbu nöþ hagnabin. ⁶ Pen hib yad ke dap raneb manö riñnap hagbnep yad bî hauŋ rö hagagbnep; niþö nöþ hagbnep. Pen aniŋ hagnö, niþi bî riñnap yiþ niþöm, “Bî u bî aij ke miðöp,” a giþlap u yiþ aij gagböþ. Yiþ aij göþ u, giþpin giþpin rö niþöm aka manö hagpin hagpin rö niþöm me, yad bî aigale bî rö miðpin u ke niþöl. ⁷ God yiþ ud arö, niþi bî riñnap niþagla rö niþnö anîbu, hib yad ke hagnö adö arniñ rö löþ a göm, God yiþ nan ilön ñeb ap ñöb. Nan anîbu Seden bî niþe rö ap apöm, yiþ kali rö biñig ij bö miðöp. * ⁸ Bî Kub u niþ ñin miþhau niŋaŋ hagnö, yiþ aniŋ gab rö gagniñ a giñö u pen ⁹ yiþ haga, “Ne ke nöþ mið aij giñön rö lagöp u pen yad niþi bî klö

* **12:7:** Job 2:6

mɨdagöp gau kalɨp mög nɨnem klö yad ñɨnö nɨñöl gɨ kale aij nöp mɨdeinaböl,” a ga. Anɨg haga u me, hib yad ke hagnö adö arnab u aij gagöp; yɨp aij göp u, yad klö mɨdagöp bɨ ap rö mɨdpin u hag mɨdnö nɨñöl gɨ, Krai yɨp ud aij göl gɨ mɨdainɨm.
 * 10 Yad klö mɨdagöp; yɨp hag jubal; yad nan rɨk döp; yɨp gɨ naj gɨpal; yad uɨham mɨdpin. Pen Krai lau adö mɨdpin rö, yɨp aigöl aigöl gɨnaböl u, mɨñ mɨñ nöp gɨnabin. Pen yad ke klö mɨdagöp u nɨñ mɨdeinabin u, God nɨpe gö, klö nɨpe udem klö göl gɨ mɨdeinabin.

Pol Korid nɨbi bɨ gau kalɨp mɨdmagö la

11 Yad bɨ hauɨ rö hagajɨn. Pen kale nöp gajim yad anɨg gɨpin. Yɨp ud aij gɨmim, manö aij rɨmnap hagbep u pen yɨp arö gɨmim, bɨ rɨmnap kalɨp udpim. Yad bɨ mɨgan nɨbö bɨ ap rö mɨdpin u pen Krai manö aij ud arep bɨ aij aij kale anɨb gau bɨ kub yad bɨ pro gasɨ u nɨñagpin. * 12 Yad kale aip mɨdem, hon Krai manö aij ud arep bɨ gau gɨpun rö nöp gɨ mɨdainö. Kale nan gagep nan nɨñagep gainö u nɨñmim, yad Krai manö aij ud arep bɨ nɨpe mɨdpin u hadö nɨñbim. * 13 Anɨb u, Krai nɨbi bɨ nɨpe mɨdpal mɨgan rɨmnap kalɨp gɨnö gɨnö rö nöp kalöp u rö nöp gɨnö u pen adö aɨɨ ap nöp ke gɨnö. Adö anɨbu me, nan yɨp ram bɨ da gau, yɨp ñim a gem hagagnö. Pen kalöp gɨ naj rö gɨnö u nɨñmim arö gɨmim. *

14 Kalöp nöd ñɨn mɨhöp am nɨñnö; mɨñi kauyan u nɨnɨg gabin. Nan kalöp ap udnam a gem

* 12:9: Plp 4:11-13 * 12:11: 2Ko 11:5 * 12:12: Ro 15:19

* 12:13: 2Ko 11:9

nagnabin; kalöp n+ñnam a gem n+nabin. N+me nap b+ nan ud l+ aij göm, ñ+ pai b+ kale gau kal+p ñ+im+dal. Pen ñ+ pai b+ gau, n+me nap b+ kal+p an+g gagm+dal. ¹⁵ An+b u, gas+ yad n+ñbin u, kalöp nan a gem, mani nan yad gau magöñhalö yu haknabin aka wög gi+ dam dam Krai+ manö aij u hag ñ+ dam dam umnabin u, manö m+dagöp. Pen yad kalöp m+dmagö yab+ l+bin u n+ñnabim u, y+p pen m+dmagö lagnabim akañ ¹⁶ Pen kale hagnabim, “Mani nan hon udagpan pen ne manö piral hagö hon dui gi+pun,” a gi+nabim. ¹⁷ Yad kalöp mam r+imnap yunö u, mani nan kalöp gau amgö amgö l+ udnaböl a gem yunö akañ ¹⁸ Yad kalöp nan a gem Daidas n+p yu+n a gem, n+p hag n+ñnö yau a ga n+ñem mam hon ap halö n+pe aip yunö. Pen yad n+ñbin Daidas nan kalöp r+imnap +p gaga. Daidas yad gi+pin adö u nöp göp; n+pe adö ap ke gagöp. *

¹⁹ Pen yad n+ñhön gi+n+g manö an+bi kali+ kliñ r+kajin? Kale gas+ n+ñhön n+ñbim? Pol manö hagab u, hib n+pe ap lugagn+m a göm hagab a gi+pim ar? Pen adö an+bu hagagajin wasö. God n+pe n+ñ m+do n+ñöl gi+, hon Krai+ n+bi b+ n+pe m+idun manö hagajun. Añ mam aij yad kale klö gi+mim Krai+ n+p ci+g aij gi+mim, a gun gas+ n+ñjun hagajun. ²⁰ Yad p+ñ+ñ gi+pin u, yad am kalöp n+ñnabin ñ+n u, kale gi+pim rö n+ñnö, y+p aij gagnab. An+bu rö, kale y+p n+ñnabim u, yad gi+pin rö n+ñbe, kalöp aij gagnab. Kale pen pen hagmim as+k ke ke limim, nan kale gau hon nöp udun a gi+mim, añ mam r+imnap n+ñbe mulu lugö, kalöp ke nöp aij

* **12:18:** 2Ko 8:6,16-18

gɪnɪm adö u nöp gasɪ nɪŋmim, nɪbi bɪ rɪmnap kalɪp manö naj hagmim, kalɪp manö udmim, hib kale ke dap ranmim, hałöwałö gɪmim, gɪmim rö lɪnɪm u yad pɪnɪŋ gɪpin. ²¹ Pen yad pɪñɪŋ gɪpin u, yagol au kauyaŋ amem nɪŋnabin, kale rɪmnap gasɪ naj adö u nɪŋmim, nɪbi si bɪ si gɪpim u, nɪhön gɪnɪg anɪg gɪpun a gɪmim arö gagmim, nɪbi si bɪ si gɪ dammim, gasɪ naj nɪŋmim gɪ dammim, hałöwałö göl gɪ nöp mɪdeinabim. Gɪnabim anɪbu God nɪŋöb a gem, yad bɪ mɪgan nɪbö gau ap rö mɪdem, nable gö nɪŋöl gɪ, kalöp nan a gem mɪtöŋ göl gɪ mɪdeinabin. *

13

¹ Yad nöd kalöp ñɪn mɪhöp am nɪŋnö. Mɪñi pen kauyaŋ nɪŋnɪg gabin. God Manö u kalɪ kliñ rɪköm hagla, “Nɪbi bɪ rɪmnap kalɪp manö kub hagnɪg gaböl u, nɪbi bɪ mɪhöp aka mɪhau nɪgaŋ rö amgö kale ke nɪŋ mɪdlö nɪŋöl gɪ, gɪ naj gɪla u apöm waiö hagaiöl, nɪŋö rö lɪnab,” a gɪla. * ² Ruö ñɪn yɪgwö aŋ nɪbö u kalöp am nɪŋem, nɪbi bɪ nan si nan naj gɪ mɪdeila gau hainö apem kalɪp hag gɪnabin a gem kalɪp hag aunö. Mɪñi kalöp aip mɪdagpin pen kauyaŋ manö nöd hagnö rö u nöp hagabin, yad am jakem, nɪbi bɪ nöd nan si nan naj gɪ mɪdeila gau abe, nɪbi bɪ mɪñi nan si nan naj gabim gau abe, kalöp mög nɪŋagnabin. ³ Pen kale Pol Krais aip mɪdöp aka wasö gɪ gasɪ nɪŋbim u, nɪŋ aij gɪmim. Krais nan rɪmnap ram mɪnöŋ aŋ kale gau gö nɪŋnabim, nɪpe bɪ yɪharɪŋ wasö; nɪpe Bɪ klö ke nɪbö. ⁴ Nɪpe bɪ yɪharɪŋ rö lö, nɪp

* **12:21:** 2Ko 13:2 * **13:1:** Mad 18:16; 1Di 5:19

mab ba laŋ al pak lîlö uma u pen God klö nîpe u gö, kauyaŋ uraköm kamîŋ mîdöp. Anîb u rö, hon Kraiŋ aip mîdun bî yîharîŋ rö mîdpun, pen Kraiŋ kamîŋ u hanîp God klö nîpe u ñö, kalöp nan a gun wög gînabun. *

⁵ Pen kale Kraiŋ nîp nîŋ udun nîp cîg gîpun aka wasö gîmim gasî amîl apîl gîmim, Kraiŋ kalöp aip mîdöp u ke nîŋnabim. Aka pen gasî nîŋ dammim Kraiŋ kalöp aip mîdagöp a gîmim u ke nîŋnabim. * ⁶ Pen yad gasî nîŋbin, hanîp bî gasî nîŋ dammim me, Kraiŋ hon aip mîdöp u ke nîŋnabim. ⁷ Hon kalöp nan a gun, God nîp sabe gun hagabun, “Kalîp abad mîdaimön, naij adö u gagöl,” a gabun. Pen God nîp sabe gabun anîbu, kale mîd aij gîpe hib hon ap rannîm a gun, sabe gagabun. Hib hon lagnab u nan yîharîŋ; kale gî aij nöp gînabim u nan kub.

⁸ Pen Kraiŋ manö aij u kub gînîm adö u nöp gun; Kraiŋ manö aij u pro gînîm adö u gagan. ⁹ Hanîp aij göp u, hon nîbi bî klö mîdagöp rö lun, kale pen nîbi bî klö lîmim. Anîb u, God nîp sabe gîpun, “Kalîp abad mîdaimön, nagî adö aij nöp göl,” a gîpun. ¹⁰ Bî Kub nîpe yîp wög hag la anîbu, kalöp hagnö ap lug pakmim a göm hag laga; kalöp hagnö Kraiŋ manö aij u nîŋ ud aij gîmim nîp cîg aij gîmim a göm yîp hag la. Adö anîbu nöp yad mîlö kub gai i mîdem, kalöp nöd nöp köp anîbi kalî klîñ rîk yuabin. Kale manö yad anîbi nîŋmim, hagabin rö gî mîdeinabim me, yad amjakem manö klö hagnîg gasî nîŋbin u arö

* 13:4: Plp 2:7-8 * 13:5: 1Ko 11:28

gɨnabin. *

¹¹ Añ mam bi. Miñi manö hag junig gem, “Kale midaiim” a gabin. Köp kalɨ kɨñ rɨkabin anɨbi aunab u niŋmim, hon nan aij adö u nöp gun a gɨmim kɨö nöp anig göl gɨ midaimim, manö kalɨ kɨñ rɨkabin i udmim, manö hag adö añɨ lɨmim, agamɨj mid aij gɨmim. Anig gɨpe me, God niɨbi bi midmagö löm ud aij göp u, kale aip nöp mideinab.

¹² Kale Bɨ Kub niɨp niŋ uɨpim rö, pen pen hag wɨhai udöl gɨ, alaun bom halumim. ¹³ Krais niɨbi bi aui midpal magöŋhalö, kalöp añ mam gau “Midpim?” a gɨpal.

¹⁴ Bɨ Kub Jisas Krais kalöp magöŋhalö mög niŋöm ud aij göl gɨ midainɨm; God niɨpe kalöp magöŋhalö midmagö löl gɨ midainɨm; Ana Uɨ niɨpe kalöp magöŋhalö aɨ ba göl gɨ midainɨm.

* **13:10:** 2Ko 10:8

Manö Kamɨŋ
The New Testament in the Kobon Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kobon long Niugini

Copyright © 2005 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Kobon

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

3850151d-322e-5e07-a069-b89a616a091d